00600707

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ
Kingdom of Cambodia
Nation Religion King
Royaume du Cambodge
Nation Religion Roi

-8-

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
Pre-Trial Chamber
Chambre Préliminaire

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification):
10 / 09 / 2010
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

តាមនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ និងតាមនាមអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពី ការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ: ០០២/១៧-០៦-២០១០-អវតក-អបជ(០៨)

ចំពោះមុខ:
ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន, ប្រធាន
ចៅក្រម Rowan DOWNING
ចៅក្រម ន័យ ថុល
ចៅក្រម Catherine MACHI-UHEL
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/date de reception):
10 / 09 / 2010
ម៉ោង (Time/Heure): 14:50
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង /Case File Officer/L'agent chargé du dossier: SANN RADA

កាលបរិច្ឆេទ: ថ្ងៃទី១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០

សាធារណៈ(ដោយកោសលុប)

សាលដីកាលើបណ្តឹងជំទាស់ ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង

សហព្រះរាជអាជ្ញា
ជា លាង
Andrew CAYLEY
យ៉េត ចរិយា
William SMITH

ជនត្រូវចោទ
នួន ជា

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត
ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង

សហមេធាវីការពារក្តីជនត្រូវចោទ
សុន អរុណ
Michiel PESTMAN
Vitor KOPPE

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ * PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE * E.C.C.C * C.E.T.C

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (“**អ.វ.ត.ក**”) បានទទួលបណ្ដឹងមិតចិត្តចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង” “បណ្ដឹងមិតចិត្ត” ដែលធ្វើឡើងដោយសហមេធាវីរបស់លោក នួន ជា (“ជនត្រូវចោទ” និង “ម្ចាស់បណ្ដឹងមិតចិត្ត”) នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ និងត្រូវបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី២១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០[១]។

I. ប្រវត្តិនីតិវិធី

១. ក្នុងបណ្ដឹងរបស់ខ្លួន ម្ចាស់បណ្ដឹងមិតចិត្តបានស្នើសុំ “កុំឱ្យចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ចូលរួមក្នុងនីតិវិធីណាមួយ និងដំណើរការនីតិវិធីទាំងឡាយនៃសំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (“សំណុំរឿង ០០២”)[២]។

២. នៅថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ សហមេធាវីការពារជនត្រូវចោទ អៀង ធីរិទ្ធ បានដាក់ “ការអនុម័តយកបណ្ដឹងមិតចិត្តរបស់មេធាវីការពាររបស់លោក នួន ជា នៃបណ្ដឹងមិតចិត្តចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០” (“ការអនុម័តយករបស់ អៀង ធីរិទ្ធ”)[៣] ដោយជូនដំណឹងអង្គបុរេជំនុំជម្រះថា អៀង ធីរិទ្ធ “អនុម័តយកអំណះអំណាងទាំងឡាយដែលបានលើកឡើង និងដំណោះស្រាយដែលបានទាមទារនៅក្នុងបណ្ដឹងមិតចិត្ត”[៤]។

៣. សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត យូ ប៊ុនឡេង (ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង) បានដាក់ “ចម្លើយតបរបស់ខ្លួនឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្ដឹងមិតចិត្ត ដែលធ្វើឡើងដោយមេធាវីការពាររបស់លោក នួន ជា នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ និងត្រូវបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០[៥]។

៤. នៅថ្ងៃទី៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ផ្នែកគ្រប់គ្រងតុលាការនៃ អវតក បានជូនដំណឹងអំពី “សេចក្ដីព្រមានចំពោះការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានសម្ងាត់ដោយគ្មានការអនុញ្ញាត”[៦] របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ។

---

[១] ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ ឯកសារលេខ១, ERN00535168-00535181។

[២] បណ្ដឹងមិតចិត្តចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១ *សូមអាន* កថាខណ្ឌ២៧ *ផងដែរ*។

[៣] ថ្ងៃទី២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០, ឯកសារលេខ២, ERN00539199-00539200។

[៤] មេធាវី អៀង ធីរិទ្ធ អនុម័តយកបណ្ដឹងមិតចិត្ត, កថាខណ្ឌ២។

[៥] ថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០, ឯកសារលេខ៣, ERN00543507-00543519។

PRE-TRIAL CHAMBER • E.C.C.C • C.E.T.C • CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

៥. សហមេធាវីរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់ បានដាក់ "សេចក្តីបន្ថែមលើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង" ("សេចក្តីបន្ថែម")[៧] នៅថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ហើយត្រូវបានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី២១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០។

៦. នៅថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១០ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចេញ "សេចក្តីសម្រេចលើសេចក្តីបន្ថែមលើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង" ("សេចក្តីសម្រេចលើសេចក្តីបន្ថែម") ដែលក្នុងសេចក្តីសម្រេចនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា៖

> [៥] ផ្នែកទីមួយនៃសំណើបន្ថែមគឺជាសារណារបស់ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់ ស្តីពីរបាយការណ៍ថ្មីៗ ចុះផ្សាយដោយអង្គការ Open Society Justice Initiative នៅថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ដែលមានចំណងជើងថា "ការជ្រៀតជ្រែកខាងនយោបាយនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក្នុងតុលាការកម្ពុជា" ("របាយការណ៍ OSJI")[៨]។ ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់ផ្អែកលើរបាយការណ៍របស់ OSJI សម្រាប់សារណារបស់ខ្លួន ដោយបញ្ជាក់ថារបាយការណ៍នោះជា "ភស្តុតាងបញ្ជាក់"[៩] "បណ្តឹងជំទាស់សហចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង កុំឱ្យចៅក្រមរូបនេះចូលរួមរាល់ដំណើរការនីតិវិធីទាំងឡាយក្នុងសំណុំរឿង ០០២"[១០]។
>
> [៦] អង្គបុរេជំនុំជម្រះរក្សាទុកសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនអំពីភាពអាចទទួលយកបាន និងអង្គសេចក្តីនៃផ្នែកទីមួយនៃសេចក្តីបន្ថែម សម្រាប់ការចេញសាលដីកាដែលមានសម្អាងហេតុពេញលេញរបស់ខ្លួនទៅលើបណ្តឹងជំទាស់ ដែលនឹងត្រូវចេញក្នុងពេលវេលាមួយសមស្របខាងមុខ។
>
> [៩] អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ផ្នែកទីពីរនៃសេចក្តីបន្ថែម ទាក់ទងទៅនឹងលោក Knut Rosandhaug មិនអាចទទួលយកបាននោះទេ ដោយសារវាមិនមានគុណវុឌ្ឍិជា "ភស្តុតាងគាំទ្រ" ស្របទៅនឹងអត្ថន័យនៅក្នុងវិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនោះទេ។

---

[៦] ថ្ងៃទី០៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០, ឯកសារលេខ៤, (ERN00543130-00543134) និងឯកសារ D314/1/11, រួមបញ្ចូលទាំងសំណើសុំកែតម្រូវ ឯកសារ D314/1/11 Corr-1។ ផ្នែកនៃសេចក្តីព្រមានជាសាធារណៈក៏ត្រូវបានជូនដំណឹងផងដែរនៅថ្ងៃទី៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០។

[៧] ថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០, ឯកសារលេខ៥ ERN00568724-00568728។

[៨] http://www.soros.org/initiatives/justice (ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០)។ *សូមមើល* សេចក្តីបន្ថែមលើបណ្តឹងជំទាស់, កថាខណ្ឌ១-៥,៧-៨, ១០។

[៩] វិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[១០] សេចក្តីបន្ថែមលើបណ្តឹងជំទាស់, កថាខណ្ឌ១០។

[១០] ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា ការព្រួយបារម្ភរបស់ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ថា "វាទំនងណាស់ថា សាធារណជននឹងបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវអំពីជំហរ*ផ្ទាល់ខ្លួន*របស់លោក Rosandhaugថា ដូចនឹងជំហររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែរ" នឹងត្រូវបានដោះស្រាយគ្រប់គ្រាន់ តាមរយៈការជូនដំណឹងតាមអត្ថបទសម្រាប់សាធារណជនដែលត្រូវបានកែសម្រួលពីសាលដីកាដែលមានសំអាងហេតុពេញលេញរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទៅលើបណ្តឹងជំទាស់នេះដែលនឹងត្រូវចេញនៅក្នុងពេលវេលាមួយសមស្របខាងមុខ។

ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ:

១. **ណែនាំឲ្យ** ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដាក់សារណាលាយលក្ខណ៍អក្សរបន្ថែមជូនអង្គបុរេជំនុំជម្រះដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងអំណះអំណាងរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់ក្នុងសេចក្តីបន្ថែមស្តីពីរបាយការណ៍ OSJI ក្នុងរយៈពេលដប់ (១០)ថ្ងៃ នៃថ្ងៃធ្វើការ គិតចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការជូនដំណឹងពីសេចក្តីបន្ថែម ពោលគឺនៅថ្ងៃទី៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១០ ប្រសិនបើលោកចៅក្រមមានបំណងចង់ដាក់សារណានេះ។

២. **បដិសេធចោល** ទឡ្ហីករណ៍ក្នុងសេចក្តីបន្ថែមដែលពាក់ព័ន្ធនឹងលោក Knut Rosandhaug[១១]។

៧. នៅថ្ងៃទី៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១០ ចៅក្រមយូ ប៊ុនឡេង បានដាក់ "សេចក្តីសង្កេតបន្ថែមលើសេចក្តីបន្ថែមនៃបណ្តឹងជំទាស់របស់លោក នួន ជា"[១២] ("សេចក្តីសង្កេតលើសេចក្តីបន្ថែម")។ ចៅក្រមយូ ប៊ុនឡេង បានបញ្ជាក់នៅក្នុងសេចក្តីសង្កេតលើសេចក្តីបន្ថែមថា "ខ្ញុំគ្មានចេតនាបន្ថែមសេចក្តីសង្កេតលើសេចក្តីបន្ថែមនៃបណ្តឹងជំទាស់របស់លោក នួន ជា ក្រៅពីអ្វីដែលខ្ញុំបានបញ្ជាក់ក្នុងសេចក្តីសង្កេតពីមុនរបស់ខ្ញុំឡើយ និងជាពិសេសសេចក្តីសង្កេតនៅក្នុងសេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរួមជាសាធារណៈដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីររូបបានធ្វើឡើង ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងលេខ ០០៣ និង ០០៤"។

II. បញ្ហាបឋម

ក. សំណើសុំឲ្យបើកកិច្ចស៊ើបសួរ និង/ឬ សវនាការផ្ទាល់មាត់

[១១] ថ្ងៃទី០២ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១០, ឯកសារលេខ៦, ERN00577612-00577615។

[១២] ថ្ងៃទី០៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១០, ឯកសារលេខ៧, ERN00578909-00578909។

សារណារបស់ភាគី

៨. ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បាន "បញ្ជាក់ថា ខ្លួនបានផ្តល់ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់គាំទ្រ [បណ្តឹងនេះ]"[១៣]។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោមនេះ៖

> ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះ យល់ឃើញថាភស្តុតាងបន្ថែមទៀតអាចមានប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន អនុលោមតាមអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន អង្គបុរេជំនុំជម្រះ*អាច* (១) បង្គាប់ឱ្យបើកកិច្ចស៊ើបសួរទៅក្នុងកាលៈទេសៈជុំវិញអំពើអកម្មរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង និង/ឬ (២) បើកសវនាការដេញដោលជាសាធារណៈទៅលើបញ្ហា ដោយមានការចូលរួមពេញលេញពីភាគីទាំងអស់...[១៤]

៩. ដូចដែលម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានកត់សម្គាល់[១៥] អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចពីមុនថា ខ្លួនគ្មានសមត្ថកិច្ចក្នុងការ "បង្គាប់ឱ្យបើកកិច្ចស៊ើបអង្កេតទៅលើការចោទប្រកាន់ពីភាពលម្អៀង ដែលខ្វះភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ទេ"[១៦] នោះទេ។ ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានបញ្ជាក់ថា "គោលជំហរដ៏សាមញ្ញនេះ [របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ] គឺថា នៅពេលដែល "ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់" ត្រូវបានបង្ហាញ នោះអង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចចាត់វិធានការ តាមអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន"[១៧]។

១០. ក្នុងចម្លើយតបរបស់ខ្លួន សហចៅក្រមបានស្នើឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ច្រានចោលសំណើសុំបើកសវនាការសាធារណៈរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ពីព្រោះ "នីតិវិធីនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៣៤ គឺជានីតិវិធីសម្ងាត់ ហើយរាល់ការរៀបចំសវនាការសាធារណៈ និងការចូលរួមរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំង២ នឹងប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់សំណុំរឿងស៊ើបសួរ ០០២ ដែល

---

[១៣] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២៥។

[១៤] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២៦ (ជើងទំព័រត្រូវបានលុបចោល; គូសបញ្ជាក់បន្ថែមក្នុងច្បាប់ដើម)។

[១៥] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១៨។

[១៦] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ចំពោះចៅក្រម Marcel Lemonde, ថ្ងៃទី២៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០, ០០២/២៩-១០-២០០៩-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ប(០៥), ឯកសារលេខ៥, ERN 00485317-00485329, កថាខណ្ឌ២០ ("សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ចំពោះចៅក្រម Marcel Lemonde")។

[១៧] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១៨។

កំពុងតែបញ្ចប់ ជាពិសេសនៅដំណាក់កាលដែលយើងខ្ញុំ កំពុងតែមមាញឹកក្នុងការតាក់តែងដីកាដំណោះស្រាយនេះ”[១៨]។

ការពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

១១. បណ្តឹងដិតចិត្តបានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា ម្ចាស់បណ្តឹងដិតចិត្តស្នើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ និងបើកសវនាការសាធារណៈ ក្នុងករណីដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា “ភស្តុតាងបន្ថែមទៀតអាចមានប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន”។ ដោយសារអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចថាមិនស្វែងរកភស្តុតាងបែបនេះទេ ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនមានភារកិច្ចត្រូវយកសំណើនេះមកពិចារណាតទៅទៀតឡើយ។

III. ភាពអាចទទួលយកបាននៃបណ្តឹងដិតចិត្ត

ក. រយៈពេលកំណត់នៃការដាក់បណ្តឹង

សារណារបស់ភាគី

១២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះសូមរំលឹកថា ភាគីត្រូវតែដាក់បណ្តឹងដិតចិត្ត “ឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងអំពីមូលហេតុនោះ”[១៩] ហើយ “ភាគីត្រូវតែដាក់បណ្តឹងនេះ ... ឱ្យបានមុនពេលចេញដីកាដំណោះស្រាយ”[២០]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថាបណ្តឹងដិតចិត្តនិងសេចក្តីបន្ថែម បានបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌទីពីរ នៃលក្ខខណ្ឌដែលត្រូវមានទាំងពីរ។

១៣. ចំពោះលក្ខខណ្ឌទីមួយ ម្ចាស់បណ្តឹងដិតចិត្តបញ្ជាក់ថា “វិធាន៣៤(៣) ចែងតម្រូវថា ពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់ភ្លាម បន្ទាប់ពីមេធាវីការពារក្តីបានដឹងអំពីទង្វើរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង”[២១]។ ក្នុងខ្លឹមសារលេខយោង ម្ចាស់បណ្តឹងដិតចិត្តបានបញ្ជាក់ថា “វិធាន៣៤(៣) ចែងតម្រូវថា ពាក្យ

---

[១៨] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ៣៣។

[១៩] វិធាន៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[២០] វិធាន៣៤(៤)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[២១] បណ្តឹងដិតចិត្តចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១៩។

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវធ្វើឡើងឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីដាក់ពាក្យបណ្តឹងបានដឹងអំពីមូលហេតុ"នោះ គេក៏ត្រូវតែយកមកពិចារណាផងដែរ នូវពេលវេលាបន្ថែមដែលត្រូវការសម្រាប់បកប្រែសេចក្តីសន្និដ្ឋាន និងឯកសារគាំទ្រនានា"[២២]។

១៤. ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានអះអាងថាបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះមិនអាចទទួលយកបានទេ ពីព្រោះពាក្យបណ្តឹងមិនត្រូវបានធ្វើឡើងឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងអំពីមូលហេតុនោះ។ ចម្លើយតបរបស់គាត់បានបញ្ជាក់ដូចខាងក្រោមនេះ៖

> នៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ អង្គហេតុជាចំបងដែលលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍គឺត្រូវបានលើកឡើងជាយូរណាស់មកហើយ ហើយមេធាវីការពារក្តីក៏ធ្លាប់យកអង្គហេតុទាំងនេះទៅប្រើប្រាស់រួចហើយនៅក្នុងបណ្តឹងមុនៗ។ មានតែអង្គហេតុទាក់ទងនឹងចំណាត់ការរបស់ខ្ញុំលើសំណុំរឿង ០០៣ និង ០០៤ ប៉ុណ្ណោះដែលជាអង្គហេតុថ្មី ប៉ុន្តែវាជាចំណាត់ការនៅក្នុងក្របខណ្ឌនៃសំណុំរឿងផ្សេង ដែលមិនមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងសំណុំរឿង ០០២ ដែលមេធាវីកំពុងការពារក្តីឡើយ។ ហេតុដូច្នេះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានប្តឹង ហើយគ្មានឧបសគ្គអ្វីដែលរារាំងឡើយ ប្រសិនបើក្រុមមេធាវីចង់ប្តឹងអំពីអង្គហេតុទាំងនោះ។ អនុលោមតាមខ្លឹមសារនៃបញ្ញត្តិច្បាប់ខាងលើ បើទោះបីជាមូលហេតុ និងភស្តុតាងដែលលើកឡើងដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តីពិតក្តី ប្រសិនបើក្រុមមេធាវីខកខានមិនបានប្តឹង ការប្តឹងនាពេលក្រោយបែបនេះមិនអាចទទួលយកបានឡើយ។
>
> ...
>
> ផ្លៀតឱកាសនេះខ្ញុំសូម ... ស្នើសុំឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចមិនទទួលយកបណ្តឹងដោយហេតុថា ការដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះធ្វើឡើង ... ក្នុងពេលវេលាមិនសមស្រប[២៣]។

ការពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

១៥. ជាបឋម អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវតែកំណត់ "មូលដ្ឋាននៃបណ្តឹង" តាមអត្ថន័យនៃវិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ពាក្យថា "មូលហេតុនៃការប្តឹងឧទ្ធរណ៍" ក្នុងមាត្រា

---

[២២] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, ជើងទំព័រលេខ៥៧។

[២៣] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ១១-១២ (ជើងទំព័រត្រូវបានលុប, គូសបញ្ជាក់ក្នុងច្បាប់ដើម)។

00600714

៥៥៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា[២៤] និងពាក្យថា "មូលហេតុនៃបណ្ដឹង" ក្នុងវិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនមានភាពខុសគ្នាខាងផ្លូវច្បាប់ទេ។

១៦. ពាក្យបណ្ដឹងមិនបានបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ពីមូលហេតុនៃបណ្ដឹងជំទាស់បែបនេះឡើយ។ "សេចក្ដីផ្ដើម" នៃបណ្ដឹងជំទាស់នោះបានបញ្ជាក់ថា៖

> យោងទៅលើ: (i) ប្រវត្តិនៃការជ្រៀតជ្រែកពីសំណាក់អង្គការនីតិប្រតិបត្តិមកលើតុលាការកម្ពុជា ដែលត្រូវបានចងក្រងជាឯកសារយ៉ាងល្អ (ii) ជំហរយ៉ាងរឹងប៉ឹង និងជាហូរហែរបស់មន្ត្រីនានាក្នុងរដ្ឋាភិបាល ទៅលើបញ្ហាតុលាការសុទ្ធសាធនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ និង (iii) ការប្រព្រឹត្តិរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ទៅលើសំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីស្នើឱ្យកោះហៅសាក្សីមានមុខតំណែងខ្ពស់ក្នុងរដ្ឋាភិបាល និងសេចក្ដីសម្រេចថ្មីៗរបស់គាត់ "មិនចុះហត្ថលេខា"លើដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសជាក់លាក់មួយចំនួនដែល នៅក្នុង ... ("សំណុំរឿង០០៣ និង០០៤") អាចនាំឱ្យអ្នកអង្កេតការឯករាជ្យសន្និដ្ឋានថា គាត់ខ្វះឯករាជ្យភាពដែលតម្រូវដោយការិយាល័យរបស់គាត់។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការបន្តការពាក់ព័ន្ធរបស់គាត់នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ នឹងបង្កើតជាការរំលោភសិទ្ធិរបស់ នួន ជា ដែលត្រូវស៊ើបអង្កេតដោយតុលាការមួយដែលឯករាជ្យ និងថែមទាំងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ទំនុកចិត្ត និងសុច្ចរិតភាពរបស់ អវតក[២៥] ទៀតផង។

១៧. បណ្ដឹងជំទាស់បានបញ្ជាក់ នៅក្នុងផ្នែកដែលនិយាយពី "អំណះអំណាង" ត្រង់អនុផ្នែកដែលមានចំណងជើងថា "ការវាយតម្លៃជាសត្យានុមតិត្រូវបានបំពេញ" ថា៖

> មូលហេតុនៃបណ្ដឹងជំទាស់នេះ គឺងាយយល់ទេ៖ ទង្វើរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ទៅលើដំណើការនៃកិច្ចស៊ើបសួរ នឹងធ្វើឱ្យអ្នកអង្កេតការឥតលម្អៀងនិងមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ សន្និដ្ឋានដោយសមហេតុផលថា ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ខ្វះភាពឯករាជ្យ។

---

[២៤] "ភាគីត្រូវតែដាក់បណ្ដឹងជំទាស់ឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលខ្លួនបានដឹងពីមូលហេតុនេះ។ ការខកខានមិនបានដាក់បណ្ដឹងទាន់ពេលវេលានឹងនាំឱ្យបណ្ដឹងមិនអាចទទួលយកបាន"។ មាត្រា ៥៥៨ ក៏បានចែងផងដែរថា "បណ្ដឹងត្រូវតែចង្អុលឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីមូលហេតុនៃការប្ដឹងជំទាស់ ហើយត្រូវមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ បើពុំដូច្នោះទេ ពាក្យប្ដឹងមិនអាចទទួលយកបានឡើយ"។

[២៥] បណ្ដឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

យ៉ាងហោចណាស់ក៏ពេលបីដងដែរ ដែល ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានបង្ហាញពីឆន្ទៈយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតដែលបានប្រើប្រាស់អំណាចតុលាការរបស់គាត់ដោយមិនត្រឹមត្រូវ ក្នុងការបំពេញការងារឱ្យរបៀបវារៈរបស់រដ្ឋាភិបាល៖

ក. ការជំទាស់របស់គាត់មិនព្រមចុះហត្ថលេខាលើលិខិតរបស់ កសចស ផ្ញើទៅ[redacted] ដើម្បីសុំសម្ភាស[redacted] គឺស្របគ្នានឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដើម្បីទប់ស្កាត់ការបញ្ជូនលិខិតនោះទៅ[redacted]។

ខ. ការជំទាស់របស់គាត់មិនព្រមចុះហត្ថលេខាលើដីការបស់ កសចស ដើម្បីកោះអញ្ជើញមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រាំមួយរូប គឺស្របគ្នាទៅនឹងការថ្លែងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា (ដែលថារូបលោកផ្ទាល់បានទប់ស្កាត់មិនឱ្យមានការផ្តល់សក្ខីកម្មពីបុគ្គលមួយចំនួន) និងការថ្លែងពីសំណាក់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានកម្ពុជា (ដែលថាយោងទៅតាមរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បុគ្គលប្រាំមួយរូបដែលត្រូវកោះហៅនោះ មិនគួរផ្តល់សក្ខីកម្មឡើយ)។

គ. ហើយនៅពេលថ្មីៗនេះ គាត់ "មិនព្រមចុះហត្ថលេខា" លើដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ភ្លាមបន្ទាប់ពី៖ (i) ការគាំទ្រលើកដំបូងរបស់គាត់ត្រូវបានដឹងឮជាសាធារណៈ និង (ii) អ្នកនាំពាក្យក្រសួងមហាផ្ទៃរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានអះអាងម្តងហើយម្តងទៀតអំពីការជំទាស់របស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចំពោះកិច្ចស៊ើបសួរថ្មីនេះ។ ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានផ្តល់នូវអ្វីដែលអាចចាត់ទុកថា គ្រាន់តែជាយុត្តិកម្មក្លែងក្លាយចំពោះសកម្មភាពដ៏គួរឱ្យកត់សម្គាល់ពិតប្រាកដនេះ តែប៉ុណ្ណោះ។

ដូច្នេះចំពោះអ្នកអង្កេតការឥតលម្អៀងដែលមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ (ឧទាហរណ៍អ្នកអង្កេតការដែលដឹងច្បាស់ពីក្តីបារម្ភដែលបានលើកយកពិភាក្សាខាងលើនេះ) វាហាក់បីដូចជាថាចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង គ្មានឆន្ទៈ ឬមិនអាចប្រកាន់ភ្ជាប់នូវការហាមឃាត់ដ៏តឹងរឹងមិនឱ្យទទួលយក ឬស្វែងរក "ការណែនាំពីរដ្ឋាភិបាល[២៦]របស់[គាត់]ឡើយ"។

១៨. ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ទំនងជាបានបកស្រាយមិនត្រឹមត្រូវពីលក្ខខណ្ឌនៃការទទួលយកបណ្តឹងតាមវិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដោយការបញ្ជាក់ថា "មូលហេតុនៃបណ្តឹង" មានន័យដូចគ្នានឹង "ភស្តុតាងបញ្ជាក់"[២៧]។ វិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនបានចែងថា ភាគីត្រូវតែធ្វើ

---

[២៦] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២០-២១ (ជើងទំព័រត្រូវបានលុបចោល)។

[២៧] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ១១ ("អង្គហេតុជាចំបង ដែលបានលើកឡើងក្នុងបណ្តឹង")។

00600716

ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងពី "ភស្តុតាងគាំទ្រ" បណ្តឹងនោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ វិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង បានចែងថា ពាក្យបណ្តឹងត្រូវធ្វើឡើងឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងអំពី "មូលហេតុនោះ"។

១៩. តាមធម្មតា វិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នឹងតម្រូវឱ្យភាគីដាក់ពាក្យបណ្តឹងឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងអំពីភស្តុតាងបញ្ជាក់នៃបណ្តឹង[២៨]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក៏យល់ឃើញផងដែរថា តាមវិធាន ៣៤(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ភាគីអាចបានដឹងអំពី "ភស្តុតាងបញ្ជាក់" មួយចំនួន មុនពេលដែលខ្លួនបានដឹងអំពី "មូលហេតុនៃបណ្តឹងជំទាស់"។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកំណត់យុត្តិកម្ម និងវិសាលភាពនៃការបកស្រាយវិធាន ៣៤(៣) ក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងរបស់ ខៀវ សំផន ដែលប្តឹងជំទាស់ចៅក្រម Lemonde ដូចខាងក្រោមនេះ៖

> ភាគីអាចបង្ហាញភស្តុតាងដែលទំនងជាមានលក្ខណៈខុសគ្នាកាលពីអតីតកាល ដែលត្រូវបានគេមើលឃើញថា ជាប់ពាក់ព័ន្ធផ្នែកបរិបទជាលើកដំបូង ដែលជាលទ្ធផលនៃព្រឹត្តិការណ៍ថ្មីជាច្រើន។ ដើម្បីឱ្យស្ថិតនៅក្រោមវិសាលភាពនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ៣៤(៣) ពួកគាត់បង្ហាញភស្តុតាងនេះភ្លាម នៅពេលដែលបរិបទមានភាពច្បាស់ជាក់ស្តែងចំពោះពួកគាត់ សម្រាប់ជាមូលដ្ឋាន ឬជាការគាំទ្រដល់មូលហេតុដែលពួកគាត់ស្នើឡើង[២៩]។

២០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នឹងមិនទទួលស្គាល់ជានិច្ចជាកាលនូវ "ភស្តុតាងអតីតកាល" ដែលម្ចាស់បណ្តឹងបានដាក់ជូនក្នុងទម្រង់ជា "ភស្តុតាងបញ្ជាក់" នៃបណ្តឹងជំទាស់នោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ លក្ខខណ្ឌស្តីពីពេលកំណត់ តាមវិធាន ៣៤(៣) អាចនឹងក្លាយទៅជាគ្មានន័យ និងគ្មានព្រំដែនកំណត់ថាតើអតីតកាលយូរប៉ុណ្ណាដែលម្ចាស់បណ្តឹងអាច ឬមិនអាចយកមកអះអាងបាន។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះនឹងសម្រេច

---

[២៨] សាលដីកាជាសាធារណៈ ស្តីពីបណ្តឹងជំទាស់ជាបន្ទាន់របស់សហមេធាវីជនត្រូវចោទ នួន ជា ចំពោះលោកចៅក្រម ន័យ ធុល ដែលរង់ចាំសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នក្នុងករណី នួន ជា ថ្ងៃទី០៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨, ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស/(អ.ជ.ប០១), ឯកសារ C11/29, កថាខណ្ឌ៤ ("សាលដីកាលើបណ្តឹងជំទាស់របស់ នួន ជា ចំពោះចៅក្រម ន័យ ធុល")។

[២៩] សាលដីកាលើបណ្តឹងជំទាស់របស់ ខៀវ សំផន ចំពោះចៅក្រម Lemonde, កថាខណ្ឌ២០។

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ PRE-TRIAL CHAMBER E.C.C.C. E.T.C. PRÉLIMINAIRE

លើភាពអាចទទួលយកបាននៃភស្តុតាងអតីតកាល ទៅតាមមូលដ្ឋានករណីនីមួយៗ ដោយអនុលោមទៅតាមវិធានផ្ទៃក្នុង។

២១. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ យល់ឃើញថាបណ្តឹងជំទាស់ដដែលបានចង្អុលបង្ហាញពីមូលហេតុមួយនៃបណ្តឹងជំទាស់ដូចតទៅនេះ៖ ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង មិនមានឯករាជ្យភាពដែលជាតម្រូវការចាំបាច់សម្រាប់មុខតំណែងរបស់គាត់ជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត[៣០]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក៏បានយល់ឃើញដែរថា បណ្តឹងជំទាស់បានបញ្ជាក់ពីទង្វើបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ជាភស្តុតាងបញ្ជាក់នៃមូលហេតុបណ្តឹងនេះ។

២២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់បានទទួលដំណឹងអំពីទង្វើទាំងបីនេះប្រហែលជាដប់មួយខែ[៣១], ប្រាំពីរខែ[៣២] និងប្រាំបីថ្ងៃ[៣៣] តាមលំដាប់ទង្វើនីមួយៗ មុនកាលបរិច្ឆេទដាក់ពាក្យបណ្តឹងនេះ។ បណ្តឹងបានបញ្ជាក់ថា "បណ្តឹងជំទាស់ត្រូវបានដាក់ភ្លាមបន្ទាប់ពីមេធាវី

---

[៣០] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១, ១២-១៣, ១៧, ២០, ២៣, ២៥។

[៣១] លិខិតដំបូងរបស់សហចៅក្រមអន្តរជាតិ, ឯកសារ D122/5 ត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ និងបានជូនព័ត៌មានដល់មេធាវីរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងនៅថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ ជាភាសាខ្មែរ និអង់គ្លេស។ លិខិតទីពីររបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ, ឯកសារ D122/5/2 ត្រូវបានដាក់ជាភាសាខ្មែរនៅថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ និងជាភាសាអង់គ្លេសនៅថ្ងៃទី២៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ និងបានជូនដំណឹងដល់សហមេធាវីម្ចាស់បណ្តឹងជាភាសាខ្មែរនៅថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩ និងជាភាសាអង់គ្លេសនៅថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៩។

[៣២] ដីកាកោះសាក្សីចំនួន៦ ត្រូវបានដាក់ជាភាសាខ្មែរនៅថ្ងៃទី២៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ និងជាភាសាអង់គ្លេស នៅថ្ងៃទី០៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ និងថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩, និងបានជូនដំណឹងទៅសហមេធាវីម្ចាស់បណ្តឹង ជាភាសាខ្មែរនៅថ្ងៃទី០៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ និងជាភាសាអង់គ្លេសនៅថ្ងៃទី១៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ និងថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ (ចូរអានឯកសារ A296/1, A297/1, A298/1, A299/1, D136/2/1 និង D136/3/1)។

[៣៣] "សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត" (ចុះថ្ងៃទី៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០) ត្រូវបានបញ្ជូនទៅឱ្យសហមេធាវីម្ចាស់បណ្តឹងនៅថ្ងៃទី០៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ អនុស្សរណៈផ្ទៃក្នុងរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Marcel Lemonde (ចុះថ្ងៃទី២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០) ត្រូវបានផ្ញើជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត យូ ប៊ុនឡេង និង អនុស្សរណៈផ្ទៃក្នុងរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត យូ ប៊ុនឡេង (ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០) ត្រូវបានផ្ញើជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Marcel Lemonde ។

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ E.C.C.C. C.E.T.C. PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

ការពារក្តីបានដឹងពីទង្វើរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង"[៣៤]។ មេធាវីការពារក្តីបានប្រើពាក្យថា "ងាយយល់ទេ"[៣៥] ដើម្បីបញ្ជាក់ថា ផលវិបាកនៃទង្វើទីបីដែលជាទង្វើចុងក្រោយរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង នោះ គឺជាដើមចមនាំឱ្យខ្លួនសន្និដ្ឋានថា ខ្លួនមិនបានដឹងពីបរិបទនៃកង្វះឯករាជ្យភាពរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដែលរងការចោទប្រកាន់ រួមទាំងភាពពាក់ព័ន្ធខាងបរិបទនៃទង្វើទីមួយ និងទីពីររបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង រហូតទាល់តែខ្លួនបានដឹងពីទង្វើទីបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង។ ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង មិនបានផ្តល់ជូនអង្គបុរេជំនុំជម្រះនូវមូលហេតុណាមួយ ដែលនាំឱ្យមានការសង្ស័យលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់ទេឡើយ។

២៣. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់មិនបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលខ្លួនបានដឹងអំពីទង្វើទីពីររបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង នោះទេ។ ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់ទើបតែបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងជំទាស់ ក្រោយពីខ្លួនបានដឹងអំពីទង្វើទីបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង តែប៉ុណ្ណោះ។ ផលវិបាកនៃការសន្និដ្ឋានរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់មានន័យថា ក្នុងបរិបទនៃទង្វើទីមួយនិងទីពីរ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវពិចារណាថាតើទង្វើទីបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បង្ហាញពីកង្វះឯករាជ្យ-ភាព និងកង្វះអនាគតិរបស់គាត់ដែរឬទេ។ ប្រសិនបើទង្វើទីបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង មិនបង្ហាញពីកង្វះឯករាជ្យភាព និងកង្វះអនាគតិរបស់គាត់ទេ[៣៦] អង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនអាចសម្រេចទៅតាមពាក្យបណ្តឹងដោយផ្អែកតែលើមូលដ្ឋាននៃទង្វើទីមួយនិងទីពីររបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានឡើយ។

២៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថាទង្វើទាំងបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដែលម្ចាស់បណ្តឹងជំទាស់បានលើកឡើង គឺអាចចាត់ទុកជាភស្តុតាងបញ្ជាក់បាន។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏យល់ឃើញផងដែរថា ពាក្យបណ្តឹងអាចទទួលយកបាន តែក្នុងករណីដែលបានធ្វើឡើងឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន នៅពេលណាដែលភាគីបានដឹងអំពីមូលហេតុនេះ។

---

[៣៤] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១៩។ សូមមើលផងដែរ ជើងទំព័រលេខ៥៧ នៃបណ្តឹងជំទាស់ ដូចដែលបានលើកឡើងជាថ្មីក្នុងកថាខណ្ឌ១៣ ខាងលើ នៃសេចក្តីសម្រេចនេះ។

[៣៥] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២០។

[៣៦] ចូរអាន បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C • C.E.T.C

ខ. ភាពច្បាស់លាស់នៃពាក្យបណ្តឹង

២៥. ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ស្នើថាពាក្យបណ្តឹងមិនអាចទទួលយកបានទេ "ដោយសារ[ពាក្យបណ្តឹង] ផ្អែកលើអង្គហេតុដែលមានលក្ខណៈទូលំទូលាយ និងមិនច្បាស់លាស់"[៣៧]។ ដោយអនុលោមតាម វិធាន៣៤(៣) អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ស្របជាមួយចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ថាពាក្យបណ្តឹងជំទាស់មិនអាចទទួលយកបានទេ ប្រសិនបើពាក្យបណ្តឹងនោះមិន"បង្ហាញឱ្យច្បាស់អំពីមូលហេតុនៃបណ្តឹង"។

២៦. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការវាយតម្លៃថាតើពាក្យបណ្តឹងជំទាស់បង្ហាញច្បាស់ ឬមិនច្បាស់ពីមូលហេតុនៃបណ្តឹង ត្រូវធ្វើឡើងមុនការវាយតម្លៃទៅលើអង្គសេចក្តី ហើយខុសពីការវាយតម្លៃទៅលើអង្គសេចក្តីនៃពាក្យបណ្តឹង។ ដើម្បីបំពេញលក្ខខណ្ឌនៃភាពច្បាស់លាស់សម្រាប់គោលបំណងនៃការទទួលយកពាក្យបណ្តឹង ម្ចាស់បណ្តឹងត្រូវតែបង្ហាញមូលហេតុនៃបណ្តឹងជំទាស់ឱ្យបានច្បាស់លាស់គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ អាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យលើអង្គសេចក្តីបានត្រឹមត្រូវ។ តាមខ្លឹមសារនៃកថាខណ្ឌ១៦ និង២១ ខាងដើមនៃសេចក្តីសម្រេចនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថាពាក្យបណ្តឹងបានបង្ហាញមូលហេតុនៃបណ្តឹងជំទាស់បានច្បាស់លាស់គ្រប់គ្រាន់។

គ. ទំនាក់ទំនងរវាងសំណុំរឿង ០០២, ០០៣ និង០០៤

២៧. ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ទំនងជាផ្តល់យោបល់ថា ទង្វើពីរដំបូងនៅក្នុងភស្តុតាងបញ្ជាក់របស់ម្ចាស់បណ្តឹងមិនត្រូវទទួលយកបែបនេះទេ ព្រោះថា ទង្វើទាំងនោះខុសពីទង្វើទីបីត្រង់ថា ទង្វើពីរដំបូងទាក់ទងទៅនឹងសំណុំរឿង០០២ ចំណែកឯទង្វើទីបីទាក់ទងទៅនឹងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤[៣៨]។ តាមពិតទៅ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថាវិធាន ៣៤(៣) មិនតម្រូវថាភស្តុតាងបញ្ជាក់ត្រូវតែចេញពីសំណុំរឿងតែមួយនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ឬសំណុំរឿងណាមួយនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក ទេ។ វិធាន៣៤(២) តម្រូវថាមូលហេតុនៃបណ្តឹងជំទាស់ ដោយរួមទាំងភស្តុតាងបញ្ជាក់ ត្រូវ"នៅក្នុង"ឬ"ទាក់ទង" សំណុំរឿង០០២។

---

[៣៧] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ១២

[៣៨] ចម្លើយតប កថាខណ្ឌ១១

PRE-TRIAL CHAMBER E.C.C.C * C.E.T.C CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

ឃ. ភាពដែលអាចទទួលយកបាននូវសារណាតប

២៨. សារណាតបត្រូវបានដាក់ នៅក្នុងរយៈពេលកំណត់ដែលបានចែងក្នុងវិធាន ៣៤(៧) ដូច្នេះសារណាតបនេះ អាចទទួលយកបាន។

ង. ភាពដែលអាចទទួលយកបាននូវសេចក្តីបន្ថែម និងការសង្កេតទៅលើសេចក្តីបន្ថែម

២៩. ភស្តុតាងបញ្ជាក់បន្ថែម ខុសគ្នាពី "សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះស្តីពីសំណើបន្ថែមរបស់ អៀង សារី ចំពោះពាក្យបណ្តឹងដិតចិត្តរបស់អៀង សារី ចំពោះចៅក្រម Marcel Lemonde និងសំណើសុំឱ្យមានសវនាការជាសាធារណៈ"[៣៩] ដោយសារភាគីមិនអាចទទួលបានភស្តុតាងបញ្ជាក់បន្ថែម(របាយការណ៍ OSJI) ដែលចែងក្នុងសេចក្តីបន្ថែម មុនពេលពាក្យបណ្តឹងត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ បានទេ ព្រោះថារបាយការណ៍នោះចុះផ្សាយជាសាធារណៈនៅថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០។ សេចក្តីបន្ថែមត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថាសេចក្តីបន្ថែមអាចទទួលយកបាន ដោយសារថាសំណើនេះត្រូវបានដាក់ទាន់ពេលវេលាកំណត់។

៣០. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការសង្កេតរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ទៅលើសេចក្តីបន្ថែមគឺអាចទទួលយកបានដោយសារសេចក្តីសង្កេតនេះត្រូវបានដាក់ទាន់ពេលវេលា ដែលកំណត់ដោយសេចក្តីសម្រេចលើសេចក្តីបន្ថែម។

IV. ច្បាប់ជាធរមាន

ក. មូលហេតុនៃបណ្តឹងដិតចិត្ត

៣១. វិធាន ៣៤(២) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា៖

[៣៩] 00២/៩-១០-២00៩-អ.វ.ត.ក/អបជ(0១) ឯកសារលេខ៦ ERN 00411027-00411029។

ភាគីអាចធ្វើបណ្ដឹងជំទាស់ចំពោះចៅក្រម ក្នុងករណីណាមួយដែលចៅក្រមរូបនោះមាន ឬធ្លាប់មានផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬហិរញ្ញវត្ថុ ឬមានការពាក់ព័ន្ធដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងពិតប្រាកដដល់ភាពអនាគតិរបស់ចៅក្រមរូបនោះ ឬអាចបង្កើតឱ្យមានភាពលម្អៀង។

៣២. នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្ដឹងជំទាស់របស់ នួន ជា ចំពោះចៅក្រម ន័យ ធុល អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកំណត់ច្បាប់សម្រាប់ពិចារណាលើអង្គសេចក្ដីនៃបណ្ដឹងជំទាស់ដូចតទៅនេះ៖

១៥. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា“ចំណុចចាប់ផ្ដើមនៃការសម្រេចលើការជំទាស់អំពី [ភាពលម្អៀង] គឺថា “មានការសន្មតទុកជាមុនអំពីភាពមិនលម្អៀងដែលមានចំពោះចៅក្រម” “ការសន្មតនេះ កើតចេញពីការធ្វើសច្ចាប្រណិធានចូលកាន់តំណែងរបស់ចៅក្រមនិងលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការតែងតាំងរបស់គាត់ [...]” និងដាក់បន្ទុកដ៏ធ្ងន់ចំពោះភាគី ដែលធ្វើបណ្ដឹងជំទាស់ក្នុងការដកចេញនូវការសន្មតទុកជាមុននេះ”។

១៦. អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការសន្មតអំពីភាពអនាគតិនេះ គឺអនុវត្តចំពោះចៅក្រមទាំងអស់នៃ អ.វ.ត.ក។ មាត្រា៣.៣ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្ដីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជា នូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (“កិច្ចព្រមព្រៀង”)ចែងថា:

> ចៅក្រមត្រូវតែជាបុគ្គលដែលមានចរិតលក្ខណៈ និងស្មារតីខ្ពស់ មិនលម្អៀង និងសុចរិត មានគុណសម្បត្តិ ដែលតម្រូវសម្រាប់តែងតាំងឱ្យបម្រើការងារក្នុងការិយាល័យតុលាការនៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន។ ចៅក្រមត្រូវឯករាជ្យក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន និងមិនអាចទទួលយក ឬស្វែងរកការណែនាំពីរដ្ឋាភិបាល ឬប្រភពណាមួយផ្សេងទៀតឡើយ។

[...]

១៧. មាត្រា១០ថ្មីនៃច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើតអ.វ.ត.ក ចែងថា “ចៅក្រមទាំងអស់នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវតែងតាំងចេញពីក្នុងចំណោមចៅក្រម ដែលកំពុងបំពេញការងារបច្ចុប្បន្ន ឬទទួលការតែងតាំងបន្ថែម យោងតាមនីតិវិធីដែលមានស្រាប់សម្រាប់ការតែងតាំងនេះ ចៅក្រមទាំងអស់ត្រូវមានចរិតលក្ខណៈសីលធម៌ខ្ពស់ ស្មារតីអនាគតិ ភាពសុច្ចរិត និងជាពិសេសមានបទ

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

ពិសោធន៍ក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ឬច្បាប់អន្តរជាតិរួមទាំងច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ និងច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សផង។ ចៅក្រមទាំងអស់ ត្រូវស្ថិតនៅឯករាជ្យក្នុងការបំពេញមុខនាទីរបស់ខ្លួន និងមិនត្រូវទទួលយក ឬស្វែងរកការណែនាំណាមួយពីរដ្ឋាភិបាលណាមួយឬប្រភពណាមួយដទៃទៀតឡើយ"។

[...]

១៩. ក្នុងបញ្ហានេះ អ្នកប្តឹងជំទាស់ត្រូវបង្ហាញភស្តុតាងឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដើម្បីឲ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ចៅក្រមដែលត្រូវបានប្តឹងចោទប្រកាន់នោះអាចមានភាពលម្អៀងពិតប្រាកដមែន។ គឺមាននៅមានចំណុចជាមូលដ្ឋានច្រើនដែលត្រូវបំពេញដើម្បីជំទាស់ទៅនឹងការសន្មតជាមុននៃភាពអនាគតិ។

២០. យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការអន្តរជាតិ គឺមានលក្ខណៈដូចគ្នាក្នុងការធ្វើការវាយតម្លៃអំពីភាពលម្អៀង ដែលបានអនុវត្តក្នុងពេលនេះ។ សាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី (ICTY) បានយល់ឃើញក្នុងករណីរបស់ហ្វូរ៉ាន់ហ្ស៊ីហ្សា (Furundzija) ថា:

> ចៅក្រមមួយរូបត្រូវបានចាត់ទុកថាមានភាពលម្អៀង ប្រសិនបើត្រូវបានរកឃើញថាមានសកម្មភាពលម្អៀងពិតប្រាកដមែន។ មានការលម្អៀងតាមរយៈការមើលឃើញពីខាងក្រៅ ប្រសិនបើ:
>
> - ចៅក្រមមួយរូបជាភាគីនៃរឿងក្តី ឬមានផលប្រយោជន៍ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ឬទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិដែលបានមកពីរឿងក្តីនោះ ឬប្រសិនបើការសម្រេចសេចក្តីរបស់ចៅក្រមនឹងនាំឲ្យមានការគាំទ្រដល់រឿងក្តីមួយ ដែលរូបគាត់មានការពាក់ព័ន្ធជាមួយភាគីណាមួយនៃរឿងក្តីនោះ។ ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ ចៅក្រមរូបនោះ ត្រូវដកខ្លួនចេញពីរឿងក្តីនោះដោយស្វ័យប្រវត្តិ ឬ
> - ក្នុងកាលៈទេសៈដែលអាចនាំឲ្យមានការកត់សម្គាល់មួយដ៏សមហេតុផលមួយ និងមានព័ត៌មានត្រឹមត្រូវចំពោះការយល់ដឹងអំពីការលម្អៀងដោយសមហេតុផល។

យុត្តិសាស្ត្រនេះ ត្រូវបានអនុវត្តជាទូទៅដោយតុលាការអន្តរជាតិ។

២១. អ្នកសង្កេតការណ៍ឯករាជ្យក្នុងការវាយតម្លៃអំពីភាពលម្អៀងនេះ គឺត្រូវតែជា "បុគ្គលដែលមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ហើយដឹងពីគ្រប់កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រាប់បញ្ចូលទាំងប្រពៃណីនៃសុចរិតភាព និងភាពមិនលម្អៀងដែលបង្កើតបានជាផ្នែកមួយនៃមូលដ្ឋាន និងការវាយតម្លៃអំពីអង្គហេតុផងដែលថា ភាពអនាគតិ គឺជាករណីកិច្ចមួយក្នុងចំណោមករណីកិច្ចផ្សេងទៀត ដែលចៅក្រមគ្រប់រូបបានសច្ចាប្រណិធានថាត្រូវលើកតម្កើង"។ [ជើងទំព័រត្រូវបានលប់]

៣៣. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចថ្មីៗនេះលើបណ្តឹងមិតចិត្តរបស់ អៀង សារី និង អៀង ធីរិទ្ធ ចំពោះចៅក្រម Marcel Lemonde អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកត់សម្គាល់ដូចតទៅនេះ៖

៣៨. *ក្រមសីលធម៌ចៅក្រម* របស់ អ.វ.ត.ក ផ្តល់ការណែនាំបន្ថែមទៀតត្រង់ចំណុចនេះ។ មាត្រា ២.១ ចែងថា 'ចៅក្រមត្រូវរក្សានូវភាពមិនលម្អៀង និងត្រូវធានាពីការបង្ហាញពីភាពមិនលម្អៀងនោះក្នុងការបំពេញមុខនាទីរបស់ខ្លួន'។ មាត្រា ៧.១ ចែងថា 'ចៅក្រមត្រូវអនុវត្តសិទ្ធិក្នុងការបញ្ចេញមតិ និងចូលរួមក្នុងកិច្ចការសាធារណៈណាដែលសមស្របជាមួយនឹងមុខនាទីនៃការិយាល័យរបស់ខ្លួន ហើយដែលមិនជះឥទ្ធិពល ឬទំនងជាអាចជះឥទ្ធិពលដល់ឯករាជ្យភាព និងភាពមិនលម្អៀងរបស់តុលាការ'។ ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិមានបទប្បញ្ញត្តិដូចគ្នានេះដែរ។

៣៩. មាត្រា ២.២ នៃ*គោលការណ៍ Bangalore ក្រមសីលធម៌មន្ត្រីតុលាការ* ចែងថាចៅក្រម 'ត្រូវតែធានាថាការប្រព្រឹត្តិរបស់ខ្លួនទាំងនៅក្នុង និងខាងក្រៅតុលាការ ត្រូវរក្សា និងបង្កើនទំនុកចិត្តរបស់សាធារណៈ វិជ្ជាជីវៈច្បាប់ និងគូរភាគីវិវាទ នៅក្នុងការរក្សាភាពមិនលម្អៀងរបស់ចៅក្រម និងរបស់តុលាការ'។ សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយពីអត្ថបទនេះបន្តនិយាយថា 'ចៅក្រមគួរជៀសវាងការប្រើពាក្យ ឬការប្រព្រឹត្តដោយចេតនាដែលអាចនាំឱ្យគេយល់ថាគ្មានភាពអនាគតិ' ហើយជៀសវាង "ការសំដែងមតិដែលចៅក្រមអាចយល់ថាជា 'ការលេងដែលមិនបង្កអន្តរាយ' តែអាចធ្វើឱ្យបាត់បង់ភាពអនាគតិរបស់ចៅក្រម"។ [ជើងទំព័រត្រូវបានលុប]

៣៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចថា ចំណុចចាប់ផ្តើមនៃការសម្រេចចោទប្រកាន់ពីភាពលម្អៀង គឺនៅត្រង់ការសន្និដ្ឋានថាចៅក្រមមានអនាគតិ ហើយម្ចាស់បណ្តឹងមានបន្ទុកក្នុងការបង្ហាញថាចៅក្រមគ្មានអនាគតិ ដែលជាលក្ខខណ្ឌតម្រូវដ៏ខ្ពស់មួយ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចែងថា៖

មូលហេតុនៃចំណុចចាប់ផ្តើមដ៏ខ្ពស់នេះ គឺថាខណៈពេលដែលភាពលម្អៀងពិតប្រាកដ ឬអាចមើលឃើញលើផ្នែកមួយរបស់ចៅក្រមណាម្នាក់ វាប៉ះពាល់ដល់ភាពសម្ងាត់នៃកិច្ចការរដ្ឋបាល វានឹងស្មើនឹងការគំរាមកំហែងលើផលប្រយោជន៍នៃកិច្ចការរដ្ឋបាលដែលមិនលម្អៀង និងយុត្តិធម៌ ប្រសិនបើចៅក្រមមានគុណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់អំពីភាពលម្អៀង ដែលគ្មានមូលដ្ឋាន និងគ្មានសំអាង។ សំណួរដែលសំខាន់ គឺថាតើទស្សនៃកង្វះភាពអនាគតិអាចជាយុត្តិកម្មយ៉ាងពិតប្រាកដដែរឬទេ? គ្រាន់តែមានអារម្មណ៍ ឬការសង្ស័យអំពីភាពលម្អៀង ដែលធ្វើដោយជនជាប់ចោទនោះ មិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ទេ។ អ្វីដែលចាំបាច់នោះ គឺការយល់ដឹងអំពីភាពលម្អៀងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ដោយផ្អែកតាមការយល់ដឹងអំពីកាលៈទេសៈទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធ[៤០]។

៣៥. ដូចបានកត់សម្គាល់ខាងលើ មូលហេតុមួយនៃបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង គឺការចោទប្រកាន់អំពីកង្វះភាពឯករាជ្យរបស់គាត់។ អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងស្នើអង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាទស្សនទាននៃភាពឯករាជ្យ និងអនាគតិ "រួមគ្នា" ពីព្រោះវាមាន "ទំនាក់ទំនងជិតស្និទ្ធនឹងគ្នា"[៤១]។ ម្ចាស់បណ្តឹងក៏ស្នើផងដែរថា "ខ្លួនមិនចាំបាច់បង្ហាញឱ្យឃើញច្បាស់ពីកង្វះខាតឯករាជ្យភាពជាក់ស្តែងដែលបង្កឱ្យមានការរំលោភសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះ ដោយយុត្តិធម៌បន្ថែមទៀតនោះទេ។ និយាយសាមញ្ញទៅ នៅពេលដែលឯករាជ្យភាពរបស់ចៅក្រមត្រូវបានសង្ស័យ ចៅក្រមរូបនោះត្រូវតែបានដកចេញពីមុខតំណែង"[៤២]។

៣៦. អង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា ភស្តុតាងបញ្ជាក់របស់ម្ចាស់បណ្តឹងមិនបានបង្ហាញច្បាស់ពីកង្វះឯករាជ្យភាព ឬអនាគតិរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ឡើយ។ ដូច្នេះហើយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

---

[៤០] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ អៀង សារី សុំឱ្យមានវិធានការសមរម្យពាក់ព័ន្ធនឹងសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយចំនួន ដែលធ្វើឡើងដោយ សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដែលបានតតាំងនឹងឯករាជ្យភាពរបស់ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចៅក្រម Katinka LAHUIS និងចៅក្រម Rowan DOWNING ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩, ០០២/២០-១០-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស/(អ.ជ.ប០៣), ឯកសារលេខ៥, ERN 00404595-00404601 កថាខណ្ឌ៧ ("សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ អៀង សារី សុំឱ្យមានវិធានការសមរម្យ") (ជើងទំព័រត្រូវបានលុប)។

[៤១] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១៧។

[៤២] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២៣ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែមក្នុងច្បាប់ដើម)។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

យល់ឃើញថា មិនមានការចាំបាច់ក្នុងការពិនិត្យទំនាក់ទំនងរវាងឯករាជ្យភាព និងអនាគតិដោយអនុលោមតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលមានដើម្បីសម្រេចបណ្តឹងនេះតាមវិធាន ៣៤(២) ទេ។

ខ. ការចោទប្រកាន់អំពីភាពលម្អៀងដោយផ្អែកលើសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ

៣៧. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកាលពីមុនបានសង្កេតឃើញដូចតទៅនេះ៖

> អង្គបុរេជំនុំជម្រះ 'មានភារកិច្ចដើម្បីត្រួតពិនិត្យមើលខ្លឹមសារនៃសេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការ ដែលបានលើកឡើងថាជាភស្តុតាងបង្ហាញពីភាពលម្អៀង' និង...'គោលបំណងនៃការពិនិត្យឡើងវិញ មិនមែនដើម្បីស្វែងរកវិការៈនោះទេ ប៉ុន្តែដើម្បីកំណត់សម្រេចថា បើសិនមានវិការៈ តើវិការៈនោះបង្ហាញថា ចៅក្រមមួយរូប ឬច្រើនរូបមានភាពលម្អៀងពិតប្រាកដដែរឬទេ ឬបង្ហាញថា មានភាពទំនងថាមានភាពលម្អៀង ដែលបានផ្អែកលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសត្យានុម័តដែរឬទេ'... ប្រសិនបើមានវិការៈលើគំនិតសំខាន់នៃច្បាប់មិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់នោះទេ អ្វីដែលត្រូវធ្វើការបង្ហាញគឺថា ឬនឹងត្រូវបានយល់ឃើញយ៉ាងសមហេតុផលថា ការសម្រេចគឺអាចកើតឡើងដោយសារការរៀបចំជាមុនប្រឆាំងនឹងអ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹង ហើយការសម្រេចនោះមិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការអនុវត្តច្បាប់យ៉ាងពិតប្រាកដ (ដែលអាចមានការបកស្រាយដែលអាចមានលើសពីមួយ) ឬពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការវាយតម្លៃទៅលើអង្គហេតុនានាដែលពាក់ព័ន្ធនោះទេ[៤៣]។

៣៨. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញផងដែរថា ការងាររបស់ចៅក្រមគឺចេញសេចក្តីសម្រេច ហើយប្រាកដជាមានភាគីណាមួយ មានការមិនពេញចិត្តនឹងសេចក្តីសម្រេចនោះដោយជៀសមិនរួច។ ចំណុចនេះមិនបង្កើតបានជាមូលដ្ឋាននៃការប្តឹងជំទាស់ចៅក្រមនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែជាមូលដ្ឋាននៃការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬនៃកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការរកដំណោះស្រាយផ្លូវច្បាប់ ក្នុងដំណាក់កាលមុនអង្គសេចក្តី នៅដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ និងនៅដំណាក់កាលប្តឹងឧទ្ធរណ៍នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[៤៤]។

---

[៤៣] សាលដីកាលើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រមរបស់ ខៀវ សំផន ចំពោះចៅក្រម Lemonde, កថាខណ្ឌ៣៤, សម្រង់ពី *រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញាតទល់នឹង Arsene Shalom Ntahobali*, ICTR-97-21-T, "សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម" (Bureau), ថ្ងៃទី០៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៦, កថាខណ្ឌ១២។

[៤៤] សាលដីកាលើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រមរបស់ ខៀវ សំផន ចំពោះចៅក្រម Lemonde, កថាខណ្ឌ៣៥ (ជើងទំព័រត្រូវបានលុប)។

គ. សេចក្ដីថ្លែងការណ៍ដែលដកស្រង់នៅក្នុងសារព័ត៌មាន

៣៩. នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ អៀង សារី សុំឲ្យមានវិធានការសមរម្យ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកត់សម្គាល់ឃើញថា សុន្ទរកថាមួយដែលធ្វើដោយសម្ដេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដែលត្រូវបានរាយការណ៍នៅក្នុងសារព័ត៌មាន បានចោទប្រកាន់អំពីអន្តរាគមន៍ធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងចៅក្រមអន្តរជាតិ នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញទាំងអស់ ប៉ុន្តែមិនបាននិយាយដល់ទង្វើជាក់លាក់របស់លោកចៅ ក្រម Downing និងលោកស្រីចៅក្រម Lahuis នោះទេ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានយល់ឃើញថា “ទោះបីជាបានទទួលស្គាល់ផ្នែកដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងសំណើសុំថាជាកំណត់ហេតុពិតប្រាកដ នៃសុន្ទរកថារបស់សម្ដេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីក៏ដោយ ក៏ផ្នែកទាំងនោះមិនមានតម្លៃជាភស្តុតាងដែលអាចជឿជាក់បាន និងគ្រប់គ្រាន់ដែលបង្ហាញថាចៅក្រមទាំងពីររូបនេះ មានភាពលម្អៀងជាសត្យានុម័ត ឬជាអត្តនោម័តនោះឡើយ”[៤៥]។

V. ការពិចារណាលើអង្គសេចក្ដី

ក. ការអះអាងទូទៅប្រឆាំងនឹងតុលាការកម្ពុជា

៤០. ម្ចាស់បណ្ដឹងបានលើកឡើងថា តុលាការកម្ពុជាទាំងមូលទទួលរងការជ្រៀតជ្រែកពីសំណាក់អង្គការនីតិប្រតិបត្តិ និងកង្វះឯករាជ្យភាព ឬការយល់ឃើញថាខ្វះឯករាជ្យភាព[៤៦]។ សេចក្ដីបន្ថែមលើកឡើងថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះគួរផ្ដល់ “ការពិចារណាឲ្យបានសមស្រប”[៤៧] ចំពោះរបាយការណ៍របស់ OSJI កាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០។ សេចក្ដីបន្ថែមបានបញ្ជាក់ថា៖

> ជាពិសេសរបាយការណ៍នេះបានលើកឡើងពី (ក្នុងចំណោមបញ្ហាដទៃទៀត): (i) កង្វះឯករាជ្យភាពនៃប្រព័ន្ធតុលាការកម្ពុជា (ii) ពុំមានការបែងចែកអំណាចឲ្យដាច់ចេញពីគ្នា រវាងអំណាចតុលាការ និងអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ (iii) មានករណីការជ្រៀតជ្រែកនយោបាយជាច្រើនទៅសាលាក្ដីមួយនេះ និង (iv) ភាពលំបាកនៃការធ្វើ

---

[៤៥] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ អៀង សារី សុំឲ្យមានវិធានការសមរម្យ, កថាខណ្ឌ១១។

[៤៦] ឧទាហរណ៍, បណ្ដឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ១-២។

[៤៧] សេចក្ដីបន្ថែមលើបណ្ដឹងជំទាស់, កថាខណ្ឌ៨។

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRELIMINAIRE

ឱ្យប្រសើរឡើងនៃការជ្រៀតជ្រែកនេះ ដោយសារតែក្របខណ្ឌនីតិវិធី ដែលបង្កើតឡើងដោយកិច្ចព្រមព្រៀង។

. . .

ដោយពិចារណាទៅលើតួនាទីដ៏យូរអង្វែងជាអ្នកអង្កេតការឯករាជ្យ និងមិនលម្អៀងនៃដំណើរការនីតិវិធីនៅ អវតក OSJI គួរតែត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាអ្នកអង្កេតការមិនលម្អៀងរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម ព្រោះ OSJI គឺ "ជាអង្គការមួយដែលមានព័ត៌មានពេញលេញ និងបានដឹងឮរាល់កាលៈទេសៈដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រួមទាំងប្រពៃណីនៃសុចរិតភាព និងភាពមិនលម្អៀង ដែលបង្កើតជាផ្នែកមួយនៃសារធាតុ និងបានវាយតម្លៃផងដែរ អំពីកត្តានានាដែលថាភាពមិនលម្អៀងគឺជាកាតព្វកិច្ចមួយក្នុងចំណោមកាតព្វកិច្ចជាច្រើនទៀត ដែលចៅក្រមត្រូវតែប្រកាន់ខ្ជាប់"[៤៨]។

៤១. កាលពីមុន អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើបណ្តឹងជំទាស់របស់ជនត្រូវចោទ នួន ជា ចំពោះចៅក្រម ន័យ ថុល ដូចតទៅនេះ៖

ភស្តុតាងភាគច្រើនដែលបង្កើតឡើងដោយមេធាវីការពារក្តី គឺជាឯកសារអត្ថាធិប្បាយរបស់ភាគីទីបី និងពាក់ព័ន្ធជាទូទៅលើការកត់សម្គាល់ស្តីពីការចោទប្រកាន់អំពីសមត្ថកិច្ច និងហេតុផលដែលជំរុញទឹកចិត្តនៃតុលាការកម្ពុជាទាំងមូលតែម្តង និងមិនមែនតែចំពោះតែលោកចៅក្រមន័យ ថុល តែម្នាក់ប៉ុណ្ណោះទេ។ ការកត់សម្គាល់ជាទូទៅ និងការអះអាងនេះ គឺគ្មានភស្តុតាងបញ្ជាក់អំពីភាពលម្អៀងរបស់លោកចៅក្រម ន័យ ថុល ក្នុងរឿងក្តីលោក នួន ជា ទេ[៤៩]។

៤២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះឯកភាពជាមួយចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដែលថាការចោទប្រកាន់របស់ម្ចាស់បណ្តឹងប្រឆាំងនឹងតុលាការកម្ពុជា គឺ"មានលក្ខណៈទូលំទូលាយពេក ដែលមិនអាចយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងជំទាស់តែសោះ"[៥០] ពីព្រោះ "ជាគោលការណ៍នៃបណ្តឹងជំទាស់ រាល់បណ្តឹងជំទាស់

---

[៤៨] សេចក្តីបន្ថែមលើបណ្តឹងជំទាស់, កថាខណ្ឌ២, ៨ (ជើងទំព័រត្រូវបានលុបចោល)។

[៤៩] សាលដីកាលើបណ្តឹងជំទាស់របស់ នួន ជា ចំពោះចៅក្រម ន័យ ថុល, កថាខណ្ឌ៣២។

[៥០] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ១៣។

ចៅក្រមណាមួយ គឺត្រូវតែលើកពីភស្តុតាងទាក់ទងនឹងមូលហេតុចំពោះចៅក្រមនោះផ្ទាល់"[៥១]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះរកឃើញថា ការអះអាងទូទៅនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង និងសេចក្តីបន្ថែម ដោយរួមទាំងរបាយការណ៍របស់ OSJI កាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០ ប្រឆាំងនឹងតុលាការកម្ពុជា មិនបញ្ជាក់ថា ជាពិសេសចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង គ្មានឯករាជ្យភាព ឬអនាគតិទេ ហេតុដូច្នេះហើយមិនប្រឆាំងនឹងការសន្មតនៃអនាគតិរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដែលកើតចេញការតែងតាំងគាត់ជាមន្ត្រីតុលាការនៅ អ.វ.ត.ក ឡើយ។

ខ. ឧទ្ទិទីមួយរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង

សារណារបស់ភាគី

៤៣. ម្ចាស់បណ្តឹងលើកឡើងថា ការជំទាស់របស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង "មិនព្រមចុះហត្ថលេខាលើលិខិតរបស់ កសចស ផ្ញើទៅ [redacted] ដើម្បីសុំសម្ភាស [redacted] គឺស្រប គ្នានឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដើម្បីទប់ស្កាត់ការបញ្ជូនលិខិតនោះទៅ [redacted]"[៥២]។ ពាក្យបណ្តឹងក៏ថ្លែងផងដែរថា "ព្រឹត្តិការណ៍នានាជុំវិញកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ កចសច បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា [redacted] ត្រូវបានគេរាំងមិនឱ្យ [redacted] បញ្ចេញទស្សនៈផ្ទាល់របស់ទ្រង់ទាក់ទងនឹងបញ្ហាដែលលើកឡើងដោយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល"ទោះបីជា ដូចដែលម្ចាស់បណ្តឹងទទួលស្គាល់ថា "រាជរដ្ឋាភិបាលមិនដែលបញ្ចេញជាសាធារណៈពីជំហររបស់ខ្លួន ទាក់ទងនឹងការសម្ភាសន៍ [redacted] (ឥឡូវនេះវាទំនងជាមិនអាចកើតឡើងនោះទេ)"[៥៣]។

៤៤. ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ថ្លែងនៅក្នុងចម្លើយតបរបស់គាត់ដូចតទៅនេះ៖

> ខ្ញុំបានបង្ហាញនូវទឡ្ហីករណ៍ជាច្រើន ដូចមានក្នុងសំអាងហេតុដីកាសម្រេចលើសំណើសុំកោះហៅសាក្សីដែលបានដាក់ដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា និង អៀង សារី រួចហើយ

---

[៥១] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ១៥។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ អៀង សារី សុំឱ្យមានវិធានការសមរម្យ, កថាខណ្ឌ១១។

[៥២] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២១(ក)។

[៥៣] បណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ៥ (ជើងទំព័រត្រូវបានលុប)។

ហើយដីកាសម្រេចទាំងនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវីជនត្រូវចោទរួចហើយដែរ ពិសេសគឺបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់មេធាវី នួន ជា[៥៤]។

. . .

ខ្ញុំសូមគូសបញ្ជាក់ថា ការសម្រេចចិត្តក្នុងការសម្រេចស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ស្វែងរកការពិត ឬអត់នោះគឺផ្អែកទៅលើការវាយតម្លៃដោយឥស្សរចិត្តរបស់សហចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលការវាយតម្លៃនេះមិនអាចយល់ស្របគ្នារហូតនោះឡើយ។ ហេតុដូចនេះហើយ ក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ព្រមទាំងច្បាប់ អ.វ.ត.ក ក៏ដូចជាវិធានផ្ទៃក្នុង បានរំពឹងទុកជាស្រេចអំពីអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចចិត្តរបស់ចៅក្រមលើចំណាត់ការនីតិវិធី។ ដូច្នេះ មានចំណុចខ្លះត្រូវតែមានការខ្វែងយោបល់គ្នាជៀសមិនផុត ដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃសំណុំរឿង... ជារួមអ្វីដែលសំខាន់គឺថាសហចៅក្រមនីមួយៗអនុវត្តទៅតាមគោលការណ៍ច្បាប់ជាធរមាន[៥៥]។

ការពិចារណារបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

៤៥. អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា មិនមានកន្លែងណាមួយនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹងដែលម្ចាស់បណ្តឹងព្យាយាមពន្យល់ថា តើសេចក្តីសម្រេចពីមុនរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ក្នុងការមិនចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ទាក់ទងយ៉ាងដូចម្តេចទៅនឹង"ការជ្រៀតជ្រែកលើកិច្ចប្រឹងប្រែងកោះអញ្ជើញ[redacted]ដើម្បីធ្វើការសម្ភាសន៍"[៥៦]។ ពាក្យបណ្តឹងគ្រាន់តែពោលថា សេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង និង"ការជ្រៀតជ្រែកយ៉ាងសកម្ម" គឺ "ស៊ីសង្វាក់គ្នា"។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបដិសេធការអះអាងដែលគ្មានមូលដ្ឋាននេះដោយយោងទៅរកច្បាប់យុត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនដូចតទៅនេះ៖

---

[៥៤] ជើងទំព័រ១៧-១៨ នៅក្នុង ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំកោះហៅសាក្សី ដែលដាក់ដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា និង អៀង សារី, ថ្ងៃទី១៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០, ០០២-១៩-០៩-២០០៧-អវតក-ក.ស.ច.ស, ឯកសារ D314 និង សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី និងលោក នួន ជា ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ ក.ស.ច.ស លើសំណើសុំឲ្យកោះហៅសាក្សី, ថ្ងៃទី០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០, ០០២-១៩-០៩-២០០៧-អវតក-ក.ស.ច.ស(អ.ជ.ប៥០ និង៥១) ឯកសារD314/1/8, D314/2/7។

[៥៥] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ១៩-២០។

[៥៦] បណ្តឹងជិតចិត្តចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ៥។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនមានកាតព្វកិច្ចប៉ាន់ស្មានអំពីមូលហេតុដែលមានតែចៅក្រម Lemonde ប៉ុណ្ណោះដែលបានចុះហត្ថលេខាលើ [redacted]។ ចំពោះការខ្វះការសហការគ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងចៅក្រមនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះថែមទាំងមិនអាចទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានលើភាពអនាគតិ[ឬឯករាជ្យភាព] របស់ចៅក្រមទៅទៀត[៥៧]។

គ. ទង្វើទីពីររបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង

សារណារបស់ភាគី

៤៦. ទង្វើទីពីររបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដែលម្ចាស់បណ្តឹងអះអាងថា ជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ មានខ្លឹមសារដូចតទៅនេះ៖

> ការជំទាស់របស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង មិនព្រមចុះហត្ថលេខាលើដីការបស់ កចសច ដើម្បីកោះអញ្ជើញមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលជាន់ខ្ពស់កម្ពុជាប្រាំមួយរូប គឺស្របគ្នាទៅនឹងការថ្លែងរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា(ដែលថារូបលោកផ្ទាល់បានទប់ស្កាត់មិនឱ្យមានការផ្តល់សក្ខីកម្មពីបុគ្គលមួយចំនួន) និងការថ្លែងពីសំណាក់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានកម្ពុជា (ដែលថា យោងទៅតាមរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បុគ្គលប្រាំមួយរូបដែលត្រូវកោះហៅនោះ មិនគួរផ្តល់សក្ខីកម្មឡើយ)[៥៨]។

៤៧. ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានឆ្លើយតបថា "[redacted]"[៥៩]។ ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ក៏ថ្លែងផងដែរថា ប្រសាសន៍របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីនាថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩ មិនត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈក្នុងប្រព័ន្ធសារព័ត៌មាន រហូតដល់ថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩[៦០]។

---

[៥៧] សាលដីកាលើបណ្តឹងមិនទុកចិត្តរបស់ នួន ជា ពោះចៅក្រម Lemonde, កថាខណ្ឌ២២។

[៥៨] បណ្តឹងមិនទុកចិត្តចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២១(ខ)។

[៥៩] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ២១។

[៦០] ចម្លើយតប, ជើងទំព័រ២៣។

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

ការពិចារណាដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

៤៨. ម្ចាស់បណ្តឹងទទួលស្គាល់ថា ការលើកឡើងរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន គឺត្រូវបានដកស្រង់សំដីក្នុងកាសែតភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ចុះថ្ងៃទី៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៩ "គឺរយៈពេលពីរសប្តាហ៍ក្រោយ[ការដាក់ដីកាកោះអញ្ជើញសាក្សីទាំងប្រាំមួយរូប]"[៦១]។ ដូចគ្នានឹងសកម្មភាពទីមួយរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដែរ ក្រៅពីការព្យាយាមភ្ជាប់សេចក្តីសម្រេចពីមុនរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ទៅនឹងការលើកឡើងរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន ដែលត្រូវបានដកស្រង់សំដីក្នុងសារព័ត៌មានជាបន្តបន្ទាប់ ម្ចាស់បណ្តឹងគ្រាន់តែអះអាងថា ការលើកឡើងទាំងពីរ គឺ"ស៊ីសង្វាក់គ្នា"។ ដូច្នេះហើយ ដោយមានមូលហេតុដូចគ្នានឹងខាងលើដែរ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបដិសេធនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងទាក់ទងទៅនឹងការលើកឡើងរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន ដែលត្រូវបានដកស្រង់សំដីក្នុងសារព័ត៌មាន។

៤៩. ទោះបីជាប្រសាសន៍របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីដែលត្រូវបានដកស្រង់ ធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៩[៦២]ក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់បណ្តឹងមិនបានផ្តល់ហេតុផលអ្វីឲ្យដើម្បីតទល់នឹងចម្លើយតបរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ថា "ការមិនឯកភាពរបស់គាត់នៅក្នុងការកោះហៅសាក្សីនោះត្រូវបានធ្វើឡើងមុនពេលដែលមានការប្រកាសជាសាធារណៈរបស់ថ្នាក់ដឹកនាំនោះទៅទៀត ... [redacted]"[៦៣]។ អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងបានទទួលស្គាល់ច្បាស់ថា "វាមិនច្បាស់ក្នុងអត្ថបទសុន្ទរកថា (i) សាក្សីជាក់លាក់មួយណាដែលនាយករដ្ឋមន្ត្រីជំទាស់ និង (ii) តើនាយករដ្ឋមន្ត្រីរូបនេះចាត់ការតាមនីតិវិធីយ៉ាងដូចម្តេចក្នុងការជំទាស់នេះ"[៦៤]។ ដូច្នេះ សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងទាក់ទងទៅនឹងទង្វើទីពីររបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ត្រូវបានបដិសេធ។

---

៦១ បណ្តឹងជិតចិត្តចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ៤ និង ជើងទំព័រ១៣។

៦២ សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ, ថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩, ឯកសារD254, កថាខណ្ឌ៦; ចម្លើយតប, ជើងទំព័រ២៣។

៦៣ ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ២១។

៦៤ សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ, ថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩, ឯកសារD254, កថាខណ្ឌ៦។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ អៀង សារី សុំឲ្យមានវិធានការសមរម្យ, កថាខណ្ឌ១១។

ឃ. ទង្វើទីបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង

សារណារបស់គាត់

៥០. ទង្វើទីបី និងជាសកម្មភាពចុងក្រោយរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ដែលម្ចាស់បណ្ដឹងអះអាងថាជាភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីកង្វះឯករាជ្យភាពរបស់គាត់និងបានចោទប្រកាន់ថា "ទង្វើយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែត"។ ម្ចាស់បណ្ដឹងបានអះអាងថា៖

> [ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង] "មិនព្រមចុះហត្ថលេខា" លើដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និង០០៤ ភ្លាមបន្ទាប់ពី៖ (i) ការគាំទ្រលើកដំបូងរបស់គាត់ត្រូវបានដឹងឮជាសាធារណៈ និង (ii) អ្នកនាំពាក្យក្រសួងមហាផ្ទៃរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានអះអាងម្ដងហើយម្ដងទៀតអំពីការជំទាស់របស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាចំពោះកិច្ចស៊ើបសួរថ្មីនេះ។ ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានផ្ដល់នូវអ្វីដែលអាចចាត់ទុកថា គ្រាន់តែជាយុត្តិកម្មក្លែងក្លាយចំពោះសកម្មភាពដ៏គួរឱ្យកត់សម្គាល់ពិតប្រាកដនេះតែប៉ុណ្ណោះ[៦៥]។

៥១. ម្ចាស់បណ្ដឹងពឹងផ្អែកលើអត្ថបទសារព័ត៌មានក្នុងការលើកឡើងថា "ជាងមួយទស្សវត្សរ៍មកនេះ លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន បានប្រកាសម្ដងហើយម្ដងទៀត 'ថា [អវតក] មិនត្រូវចោទប្រកាន់ជនសង្ស័យឱ្យលើសពីប្រាំនាក់នេះទេ... គោលនយោបាយជាចំហនេះ ត្រូវបានបង្ហាញឱ្យឃើញជាហូរហែ និងជាចំហដោយមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៃរដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំង 'មន្ត្រីតុលាការកម្ពុជានៅតុលាការ' ផងដែរ"[៦៦]។ ម្ចាស់បណ្ដឹងក៏កត់សម្គាល់ផងដែរថា ការលើកឡើងរបស់អ្នកនាំពាក្យរូបនោះ គឺធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ និងចេញផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មាននៅថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០[៦៧]។

៥២. ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានឆ្លើយតបដូចតទៅនេះ៖

> ប្រសិនបើខ្ញុំត្រូវតែស្ដាប់បង្គាប់រាជរដ្ឋាភិបាលមែននោះ ខ្ញុំនឹងមានជំហរមួយច្បាស់លាស់មិនចាំបាច់មានការស្ទាក់ស្ទើរចិត្តនៅក្នុងការបំពេញការងារស៊ើបសួរក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០៣ និង

---

[៦៥] បណ្ដឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ២១(គ) (ជើងទំព័រត្រូវបានលុប)។

[៦៦] បណ្ដឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ៣ (ជើងទំព័រត្រូវបានលុប)។

[៦៧] បណ្ដឹងជំទាស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង, កថាខណ្ឌ៩ និងជើងទំព័រ២២។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

លេខ០០៤ ឡើយ។ លើសពីនេះទៅទៀត នៅក្នុងដំណើរការពិចារណារបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ធ្លាប់គិតថា អាចជាពេលវេលាសមស្របសម្រាប់ចំណាត់ការរឿងក្តីនេះ ហើយបានចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីព្រាងដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួសដែលលោក Marcel Lemonde បានប្រគល់មកខ្ញុំផងដែរ។ ការស្ទាក់ស្ទើរ និងការធ្លាប់ចុះហត្ថលេខារបស់ខ្ញុំលើសេចក្តីព្រាងដីកានោះបានបង្ហាញរួចទៅហើយថា នេះគឺជាការបង្ហាញឆន្ទៈច្បាស់លាស់ និងពិតប្រាកដរបស់ខ្ញុំចំពោះសំណុំរឿង ០០៣ និង០០៤ នេះ។

ការស្ទាក់ស្ទើរចិត្ត [របស់ខ្ញុំ] មានតាំងពីដើមខែមិថុនាមកម្ល៉េះ...

ការចុះហត្ថលេខា [របស់ខ្ញុំ] នៅលើសេចក្តីព្រាងដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ដែលស្ថិតនៅជាសេចក្តីព្រាង និងមិនទាន់មានសុពលភាពនៅឡើយដោយហេតុថាក្រឡាបញ្ជីមិនទាន់ទទួលបានសេចក្តីព្រាងដីកាទាំងនេះពីខ្ញុំនៅឡើយទេ...

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបង្ហាញភស្តុតាង អំពីថាតើខ្ញុំពិតជាបានទទួលបញ្ជាពីអំណាចនីតិប្រតិបត្តិ នៅក្នុងការបំពេញការងារជាសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតរបស់ អ.វ.ត.ក ហើយក៏មិនបានបង្ហាញដែរទេ ថាតើអ្វីដែលជាផលប្រយោជន៍របស់ខ្ញុំនៅក្នុងការស្តាប់តាមបញ្ជារបស់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិនោះ។ ការលើកឡើងជាលក្ខណៈទូលំទូលាយបែបនេះមិនអាចយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងដិតចិត្តបានឡើយ។

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីខកខានមិនបានបញ្ជាក់អំពីសកម្មភាពជាក់លាក់ណាមួយរបស់ខ្ញុំ ក្រៅអំពីចំណាត់ការផ្នែកតុលាការដែលឈរទៅលើគោលការណ៍ច្បាប់ត្រឹមត្រូវ ដើម្បីអាចឱ្យមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់អ្នកសង្កេតការណ៍ឯករាជ្យមួយយល់ឃើញថា ខ្ញុំមានភាពលម្អៀងនៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២ ឡើយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្នុងនាមជាអ្នកច្បាប់ មិនអាចនឹងយកព័ត៌មានដែលគ្មានលក្ខខណ្ឌនៃភស្តុតាងមកអះអាងសើៗបានដែរ[៦៨]។

ការពិចារណាដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

[៦៨] ចម្លើយតប, កថាខណ្ឌ២៥-២៧, ២៩, ៣២។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. * C.E.T.C.

៥៣. អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនឯកភាពជាមួយការអះអាងការពិតរបស់ម្ចាស់បណ្តឹង ដែលថាចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានសម្រេចចិត្តលុបហត្ថលេខារបស់គាត់ "ភ្លាមៗបន្ទាប់ពី" អ្នកនាំពាក្យរូបនោះបានលើកឡើងជាសាធារណៈ។ ជាការពិតដែលថាការលើកឡើងរបស់អ្នកនាំពាក្យរូបនោះធ្វើឡើងនៅថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ ហើយក្រោយមកត្រូវបានចេញផ្សាយក្នុងសារព័ត៌មាននៅថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០[៦៩]។ ក៏ប៉ុន្តែ យើងមិនច្បាស់ថា តើនៅពេលណា រវាងថ្ងៃទី៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ (កាលបរិច្ឆេទដែលចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីព្រាងដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស[៧០]) និងថ្ងៃទី៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០ (កាលបរិច្ឆេទនៃអនុស្សរណៈផ្ទៃក្នុងពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត យូ ប៊ុនឡេង ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Marcel Lemonde) ដែលចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានសម្រេចចិត្តថាគាត់នឹងលុបហត្ថលេខារបស់គាត់។ ដោយមិនមានការបញ្ជាក់ ម្ចាស់បណ្តឹងគ្រាន់តែសន្និដ្ឋានថា ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានសម្រេចចិត្ត "ភ្លាមៗបន្ទាប់ពី" ការលើកឡើងរបស់អ្នកនាំពាក្យ ឬការចេញផ្សាយព័ត៌មាន។ បើទោះបីជា ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានសម្រេចចិត្តលុបហត្ថលេខារបស់គាត់បន្ទាប់ពីការលើកឡើងរបស់អ្នកនាំពាក្យ ឬការចេញផ្សាយព័ត៌មានក៏ដោយ ក៏ប្រការតែមួយនេះមិនបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានបំពេញកិច្ចដោយគ្មានឯករាជ្យភាព ឬអនាគតិនោះទេ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏សូមរំលឹកម្ចាស់បណ្តឹងថា វាគឺជាឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង ក្នុងការលុបហត្ថលេខារបស់គាត់នៅលើឯកសារមុនពេលដែលវានឹងត្រូវបានជូនដំណឹង។

៥៤. អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏កត់សម្គាល់ផងដែរថា អ្នកដាក់ពាក្យបណ្តឹងមិនបានផ្តល់ការសន្និដ្ឋានចំពោះលទ្ធភាពដែលថា ទង្វើរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បង្ហាញពីឯករាជ្យភាព និងអនាគតិ ព្រមទាំងស្របតាមឯករាជ្យភាព និងអនាគតិរបស់គាត់នោះទេ។ ឧទាហរណ៍ពីរនៃទង្វើបែបនេះ [redacted]

[៦៩] អត្ថបទរបស់ Douglas Gillison, "សាលាក្តីខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើមស៊ើបអង្កេតជនសង្ស័យប្រាំរូបទៀត នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (KRT begins investigation of five new regime suspects", *ឌឹ ភែមប៉ូឆា ដេលី,* ថ្ងៃទី០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១០, ទំព័រ២៦។

[៧០] អនុស្សរណៈផ្ទៃក្នុងពីសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត យូ ប៊ុនឡេង ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Marcel Lemonde។

[redacted] និង សេចក្តីសម្រេចដំបូងរបស់គាត់ក្នុងការចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីព្រាងដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស។

៥៥. ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបដិសេធសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងទាក់ទងនឹងទង្វើទីបីរបស់ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង រួមទាំងសេចក្តីសន្និដ្ឋានដទៃទៀតនៅក្នុងពាក្យបណ្តឹង និងសេចក្តីបន្ថែម ដោយហេតុថាសេចក្តីសន្និដ្ឋានទាំងនេះ មិនបញ្ជាក់ថា ចៅក្រម យូ ប៊ុនឡេង បានបំពេញកិច្ច ឬទំនងជាបានបំពេញកិច្ចដោយគ្មានឯករាជ្យភាព ឬអនាគតិឡើយ។

ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ៖

១. **យល់ឃើញថា** ពាក្យបណ្តឹង សេចក្តីបន្ថែម ចម្លើយតប និងការសង្កេតទៅលើសេចក្តីបន្ថែម អាចទទួលយកបាន និង

២. **បដិសេធចោល** អង្គសេចក្តីនៃពាក្យបណ្តឹង និងសេចក្តីបន្ថែម។

ដោយអនុលោមតាមវិធាន ៣៤(៨) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សេចក្តីសម្រេចនេះបិទផ្លូវតវ៉ា។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

Rowan DOWNING **ន៉ី ធុល** Catherine MARCHI-UHEL **ហ៊ួត វុទ្ធី** **ប្រាក់ គីមសាន**